

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

23.

EXTRA
FIN

JAVA KAFFE

DAGLIG
FRISKBRÆNDT

Stiftelseforeningen til Butiksmuseet

Kære medlem

Julen var forestående, 2009 lakker mod enden og 2010 venter forude.

Ja ja, vi blev også ramt af "virusser" og er dermed igen lidt forsinket med udgivelsen af vores medlemsblad. Mange gange undskyld. Mus, mænd og maskiner har været nede!!!

Denne gang fik både mennesker og maskiner fik en omgang virus - og ret upraktisk, selvfølgelig ikke på samme tid - men til gengæld i flere omgange. Maskinerne er oppe at køre igen og vi mennesker er også ved at være på højde med tiden før vira kom til huset.

Foto: En blandt vores effekter til formålet udtaget ca. 100 år gammel musefælde.

Indhold

Lederen.....	1
Donationer.....	2
En dåse kom til byen.....	2
Huset EP - afsnit 2.....	3
Jubilæer.....	5
En spændende ny erhvervelse.....	6
Nyt fra bestyrelsen.....	6
Sidste nummers hvad er dette?.....	7
Leksikalt	7
Kaffe og tilsætningsstofferne.....	8
Hvornår begyndte man egentlig med...8	

Musene har vi sat uden for døren. De må finde sig et andet logi. Og for at bruge et godt jysk udtryk, så har det været rigtig træls - at være virusramt.

I hvert fald ønskes du og din familie en forsinket men rigtig glædelig jul samt et godt nytår - og tak for det gamle, som svandt.

Gustav, Kirsten og resten af bestyrelsen.

Lederen:

Vi kan se tilbage på et begivenhedsrigt efterår. Der er sket mangt og meget her i efteråret og vinterhalvåret ser ud til at starte ud på samme dejlige måde.

Vi ser dog frem mod lysere tider - dagene bliver længere - solen og dermed energien må gerne komme hurtigt, for vi har så meget, vi gerne vil nå i 2010.

Vi vil dog ikke undlade at rose os selv, for vi har altså nået rigtig mange ting i 2009. Fået mange nye

Sundhedsråd!.....	9
Har du lyttet til din kaffe idag?.....	9
Spørge Jørgen.....	10
Har du fornærmet en Husmor?.....	10
Kaffeopskriften.....	10
Reklame og dens virkning:.....	11
Ejerskifte.....	12
Næste nr.....	14
Kommende aktiviteter.....	14
Tidligere numre.....	14
Kontingentsatser	14
Kontakt.....	14

medlemmer og modtaget et hav af effekter mv. fra nær og fjern. Vi har afholdt årets sidste bestyrelsesmøde. Lars Bjørn Madsen har valgt at trække sig fra formandsposten, idet han mangler tid.

Vi takker for tiden, som svandt og på bestyrelsesmødet var der bred opbakning til, at Gustav midlertidigt overtager formandsposten. Generalforsamlingen må så tale til sin tid.

Bestyrelsen har desuden takket ja til Thomas Andersen's tilbud om at give en hånd med. Det bliver primært på PC'siden, at Thomas kommer til at bibringe bestyrelsen en hånd eller 2. Det korte af det lange er, at nu har Støtteforeningen nået et stade, hvor vi har indset, der er behov for flere arbejdende hænder rent administrativt.

Så har du lyst til at blive en aktiv del af foreningen og har du mod på at byde dig til, så tænk over om det kunne være dig, der skal vælges ind på den kommende generalforsamling. Giv os gerne et ring eller send os en hilsen og fortæl nærmere om dig selv. Vi har kaffen klar, når vi ses.

Godt nytår - bestyrelsen.

Donationer:

Vi vil også gerne sige 1000 tak til alle, der har bidraget til foreningens virke med viden, effekter eller økonomisk støtte. Lidt små-

ting - bare sådan lidt hygge, som en giver udtrykte det.

Hvor om alting er, så påskønnes alle dele og vi er *meget* taknemmelige og kan love, at effekterne vil blive vist og brugt i rette sammenhæng.

Viden er vigtig for den fortsatte historieskrivning, økonomisk kan man, som forening altid bruge midler og effekterne, de kommer, når de vil bruges hér.

En dåse kom til byen:

Intet er vel skønnere end at modtage en stor EP-dåse samt en E.P. ske eller tager vi ganske fejl?

At tænke sig lidt skriverier på nettet om EP og så får vi en opringing. " Jo nu var det jo sådan, at manden havde læst, at vi efterlyste EP-effekter og sådan nogle havde de da". Ja tænkte jeg, og hvad nu?

"Joh, man ville da gerne af med de her ting. Jamen, vi kommer gerne ud og henter. Joh, men nu boede de langt fra Helsingør - men det var jo sådan, at manden skulle til tandlægen i Helsingør dagen efter og så kunne han da tage effekterne med! Tak det lyder dejligt - vil du ikke med? NEJ - han skal til tandlægen! Jamen, så kan du da komme forbi og få en kop kaffe i ventetiden. Nåe ja, det ku' da være meget hyggeligt" - og det blev så aftalen.

Dagen efter blev vi så endnu en gang den lykkelige ejer af en EP-dåse - den store - og så med et låg, som vi ikke havde i forvejen. Fantastisk! Vi fik også en messingske - den rigtige - den med E.P. KAFFE præget ind i. Manden kom også (efter tandlægebesøget) og kunne blandt fortælle, at E.P.KAFFE også havde været solgt på strandvejen i Udsholdt. Igen en vigtig informationsbid!

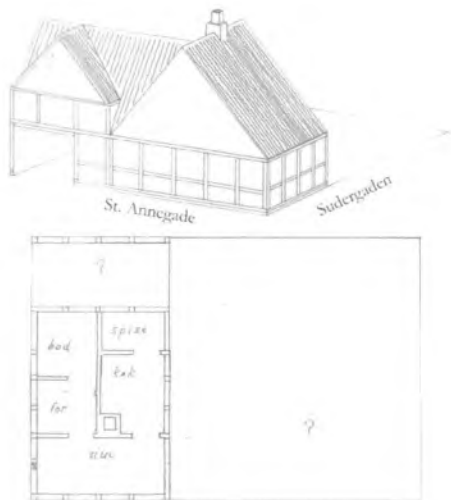
Huset EP - afsnit 2:

De første spor af huset optræder i 1682 og i 1694 (Christian V regerer landet) og hvor Peder Pedesen køber nogle vænninger, "der er beliggende på hjørnet Tver ofuer for de husalmis og fattiges Hospital". Han køber "Grund og Ejendom, 2 Jernkachelofne, Paneel og alt huis Nagelfast er".

Strechendes sig fra Mester Arnold Schubert Hattemagers iboende gaard i Skt. Annegade på dend ende

och om hjørnet her Sudergaden till Mester Johan Richer Snedkers gaard paa dend anden side.

Det vil altså sige, at ejendommen nu er afgrænset i Sudergade hen til nr. 34 og i Sct. Anna Gade hen til nr. 21

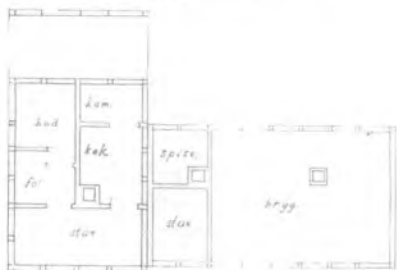
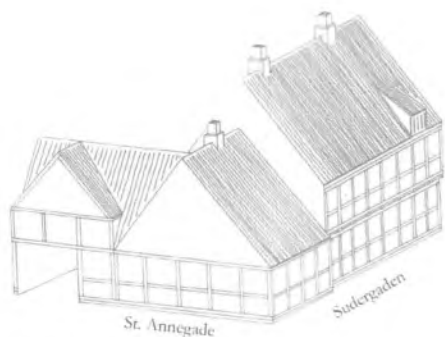
Rekonstruktion 1694

Sælger er ikke en Hr. hvem-som-helst! Det er mons. Willum Wallas tobaksspinder og borger. Dette lod Hr. Wallas sig dog ikke nøje med, foruden denne formodede lejevåning ejede han også en gård i Stengade og et skib "Die Hofning / Håbet" sammen med Borgmester Baltzer Garbens.

Skibet blev kapret ud for Zeevliessingerne i 1691. Borgmester Garbens var nu ikke en af guds bedste børn - bl.a. undlod han, i adskillige år, at indsende regnskaber til rentekammeret, der ud over beholdt han

pengene, til vedligehold af Helsingør Bro, i egen lomme.

Rekonstruktion af huset 1714 med baggrund i dokumentationen.

Dette medfører jo ikke at Hr. Willum Wallas var af samme støbning - men man kan jo have sine formodninger - lige børn har altid leget bedst!

Om Peder Pedersen, der købte huset,

Husets Tidstavle - bliver løbende opdateret i kommende blade:

Erhverv	Tidstavle	Ejere
	1682	Jens Sørensen "2 boliger som er 1"
Tobaksspinder	1694	Willum Wallas
	1701	Peder Pedersen
Brygger	1714	Christian Jørgensen Troels
	1714	Appolone Nielsdatter / Chr. Sindal
	1722	Johan Jensen
	1724	Hans Jensen Friboe
Brygger	1724	Bent Larsen
Underfogede	1732	Steen Lorentz Thura
	1742	Johan Conrad Obenhausen

ved vi der imod ikke noget - end ikke hvornår han solgte det videre til Christen Jørgensen Troels. Ved undersøgelse af naboejendommene er det dog kommet frem, at han ejede huset den 11. Marts 1701. Men om det er ham eller den næste ejer, der starter bryggervirksomheden vides heller ikke.

Det er betegnende for de næste mange år, at arkiverne er temmelig mangelfulde og det derfor ikke på noget tidspunkt har været muligt at foretage en helt nøjagtig rekonstruktion af ejendommen.

Alt bygger derfor på arkiver, formodninger og bygningsarkæologiske studier på stedet.

Der sker, som skrevet, ikke det store i de næste mange år. Ejernerne foretager ikke de store forandringer - men Steen Lorentz Thura bygger et nyt baghus på 3 fag, 1 loft højt i mur og bindingsværk som bliver brugt til stald og tørvehus.

De 2 små huse i Sct. Anna Gade har voldt en del bryderier, da de nogle

steder bliver omtalt som 1 hus og andre steder som 2 huse. Af de få oplysninger, der bliver givet om grundplanen fremgår det, at være de 2 bygninger, der indvendigt er slået sammen til 1 hus.

1742 sælger Johan Schumacher til Johan Conrad Obenhausen. Af beskrivelsen fremgår følgende:

Huset indeholder en port, en forstue, hvor muren omkring jernbælgerovnen er beklædt med hollandske sten. Resten af huset er beklædt med panelbrædder. Dernæst er der et køkken med skorsten og en trappe til loftet. Der er en kælder under.

Denne beskrivelse tyder på, at husene er sammenhængende og rumforløbet går fint op med fagantallet.

Christian Jørgensen Troels' bygning er på dette tidspunkt stadig 2 loft høj og 8 fag lang, men nu er der kommet en enkelt kvist med vind og tov til. Desuden er der omtalt vinduer med 12 jernstreng i.

Huset er indrettet til en stue, der under vinduerne er beklædt med brædder, et lille spisekammer og et "brøggers" / bryghus.

Inden for de næste 20-30 år sker der ikke andet end at kvisten over huset mod Sct. Anna Gade svinder ind fra 3 fag over 2 til 1 fag, muligvis pga. husets fremadskridende forfald.

I næste nummer:
Nye tider og nye bygninger...

Jubilæer:

Hvad nu - de er jo kun godt ét år gamle - og så snakker de allerede jubilæum! Jamen, har vi talt om vores eget jubilæum? Det kommer...

Næ nej, vi er, i anledning af 200-året for Skibsklarerergården, blevet inviteret til at være med - vi skulle stå for kaffen! Det ville vi gerne - og i gang vi går med planlægning osv. Fint skal det helst være og der er nok at se til.

Arrangementet har været omtalt i div. lokale aviser og man må sige, det var en succes. Der var pænt besøgt - mange ønskede at lære noget om portvin og dens lange og spændende historie. Der efter en lækker menu og så kaffe!

Men inden vi kommer så langt i arrangementet, så er Gustav på mærkerne og har observeret, at på selve dagen, da Museumschefen har kaldt til fest - ja så kan vi rent faktisk også holde et lille jubilæum.

Hvordan så det?

Rent faktisk blev der fra Helsingør Bymuseums side valgt en dato, der skulle markere 200-året og da den ene dato kunne være lige så god som en anden, så faldt valget på lørdag den 28.11.2009. Tilfældigt eller blot fordi "vores" købmand Edv. Petersen også har en finger med i spillet her - enhver kan jo tænke sit

og vi tænker skam vores...

Skæbne vil i hvertfald, at Edv. Petersens gamle hæderkronede butik åbnede den 28. november 1874 - og det var sjovt nok også en lørdag. Hvor tit sker der sådanne sammenfald? Ikke blot dato - men også dagen stemte - 135 år er forløbet...

Ikke nok med det, så er det i 2009 præcis 100 år siden, at Edv. Petersen blev tildelt guldmedalje for den bedste kaffe, som beskrevet i seneste medlemsblad.

En spændende nyerhvervelse

- vi bare måtte have. En rigtig gammel snapsedunk fra I.L. Tvedes fabrik.

Et stykke af Helsingørs historie og så lå fabrikken blot et par stenkast fra vores købmand. Selve fabrikken kan du læse mere om på internettet under Helsingørs eget leksikon

Hvor gammel dunken er helt konkret - ved vi ikke - men ud fra stavemåden, farven, fejlene i "godset", måden hanken er påsat - må den have en vis alder. Hvor om alting er, så er der ikke så mange af slagsen, så derfor dette køb.

Jamen, hvor stor er den så - den der dunk?

Tja - rumindholdet er 1 pægl, som jo svarer til 1/4 liter. En praktisk størrelse - sådan en fiks lille lommedunk...

Vi har også erhvervet nogle gamle mærkater fra Tvede, der jo blev annekteret ind i DDSF (De Danske Sprit Fabrikker), som jo nærmest har monopol på dansk spiritus.

Nyt fra bestyrelsen

Vi er i færd med at planlægge den kommende generalforsamling, så hvis du har noget, du ønsker skal med på denne, så sig endelig til.

Vi gør allerede nu opmærksom på, at kun betalende medlemmer har

stemmeret til generalforsamlingen.

Har du lyst og mulighed for at være med i den arbejdende bestyrelse, så hører vi også gerne fra dig. Ingen er forpligtet ud over tid, lyst og evner - det er mottoet - det skal samtidig være sjovt og hyggeligt at mødes.

Vi har listet nogle opgaver vi ønsker hjælp til:

Avislæsning: Det er vigtigt, at vi følger med i lokalaviserne, måske kan vi blive endnu mere synlige eller måske er der tips og hint til, hvor vi kan søge økonomiske midler.

Arkiver og aviser: Har du lyst til at læse gamle aviser, "saxe" hvad du finder af interessante ting til os, så er det også en mulighed med et par timer i ny og næ på arkivet. ("Saxe" betyder i denne sammenhæng: af-fotografering)

Databaser: Vi skal have bedre styr på alle vores foto, artikler og dokumenter. I den forbindelse skal vi have opbygget databaser. Det arbejde vil foregå i foreningslokalet, hvor der vil være udstyr til rådighed.

Sidste nummers hvad er dette?

En sækkeholder er, hvad det er! En praktisk ting, når man skulle sække (fylde) kornet, kaffen eller andet, der solgtes i sække.

Ordet sække optræder her som om verbum (udsagnsord), bruges

sjældent i sproget i dag og har flg. bøjningsformer:

jeg sækker
jeg sækkede
jeg har sækket

Leksikalt

Kaffefisk - hvad er det? Har du nogen sinde hørt ovennævnte og hvad har det med E.P. KAFFE at gøre?

Ja, igen et spørgsmål, som Kirsten selvfølgelig måtte finde ud af.

En Kaffefisk er ikke som nogen måske tror en fisk, der er kaffefarvet og som lever i subtropisk klima. Det er heller ikke en fætter til den måske mere kendte Sølvfisk, der forefindes i mange hjem.

Næ - den har til gengæld noget med sukker at gøre. Jo sukker - der skal være kridhvidt og hugget! Helsingør har også haft sit "sukkerhus" men om der er en sammenhæng, vides ej.

Men hvor og hvordan fanger man så en Kaffe-fisk? - i en kaffekop!!!
Man tager såmænd blot en "knald-tår" - dvs. man dypper sukkeret i kaffen og lader det "fiske" kaffen. Der af navnet.

Mange navne for samme gøremål - det er det, der gør det danske sprog så sjovt men svært at lære.

Et i Fløde eller Kaffe dyppet stykke sukker (som gives børn). Bagefter fik de hver "en Sukkerfisk" dyppet i Fløde for at lade sig vadske uden at gøre Vrøvl.

Kilde: Ordbog over det danske sprog

Kaffe og tilsætningsstofferne

I modsætning til sidste nummers klummeskribent - så tilhører jeg den type af danskere, der elsker min kaffe.

Duften af nybrygget, når jeg vågner - det er bare skønt. Jeg holder også af at teste de forskellige typer kaffe. Hvilken type kaffe er bedst sammen med det lokale vand?

Jeg tester løs - til min families store glæde. Altid en ny type kaffe - både friskbrygget og nymalet. Ind i mellem rister jeg såmænd også kaffen

selv. Dog ikke med så stor succes. Det kræver megen øvelse og godt aftræk i emhætten.

Jeg tilsætter ingenting i min kaffe - hverken cikorierod, ristet byg, sukker eller mælk/fløde. Næh her i huset drikkes kaffen ren. Det skal jo smage af kaffe!

Skrevet af medlem 080052, som er redaktionen bekendt - men som ønsker at forblive anonym.

Hvornår begyndte man egentlig med tilsætninger i kaffen?

Kaffen var til at begynde med en dyr fornøjelse. Den blev drukket i særlige kaffehuse eller Kaféer. Primært af mænd - det var åbenbart dem, der havde udgangstilladelser fra de hjemlige sysler.

Så kom kvinder med på vognen - eksempelvis kvindernes kaffevogn i København. Helsingør har sikkert også haft sin egen kaffevogn. Der er helt sikkert andre eksempler.

Så blev det in - at tage på konditori. De fine fruere, med hat og det hele, indtog de større købstæders bedste konditorier. Flere af disse lever endnu om end i nogle tilfælde i en noget ændret stil, må man sige.

Kontormanden havde sin madpakke og sin thermo medens håndværkeren sin. Madpakkens indhold var helt sikkert forskellig - men kaffen - den var det faste holdepunkt - selvom der er også forskelle på, hvad overklassen drak og hvad kontorman-

den og hvad håndværkeren kunne få råd til.

”brand” i kaffeerstatning. Mere om dette en anden gang.

”Det er Rich's, der drik's, men det er Danmarks, der dur.”

Foto:
Kaffeerstatningspakker fra vores samling

Udover at kaffeerstatningen er billigere, har den en sundhedsmæssig fordel, idet erstatningen ikke indeholder koffein.

Sundhedsråd!

I anledning af nytåret bringer vi her et godt og gennemprøvet råd fostret af gode gamle Piet Hein:

Kaffe uden fløde - kan man ikke blive fed af.

Kaffe uden sukker - får ens vægt til at gå nedad.

Kaffe uden kaffe - det er ganske særlig sundt.

Men man føler sig så fjollet, når man sidder og rør rundt.

Hvad med og hvornår kom de stoffer???

Kaffeerstatning eller kaffesurrogat er et ristet produkt af cikorierod, blandet med rug og sukkerroe. Kaffeerstatning kan enten anvendes som fuld erstatning for kaffe eller opblandet med kaffe.

Når man tilsætter varmt vand til kaffeerstatningen fås et brunligt udtræk. Kaffeerstatning kan ligeledes fremstilles af figer, byg (malt), majs og flere andre planter frugter eller rødder. Kaffeerstatning anvendtes primært under 2. verdenskrig, hvor der var rationering på mange produkter, herunder kaffe. De førende mærker herhjemme var Rich's og Danmark. Men vi har fundet ud af, at stort set hver by og købstad havde sit eget

Har du lyttet til din kaffe idag?

Vidste du, at kaffe rummer næsten 900 aromabærende molekyler?

Smagsoplevelsen i god kaffe, der er lavet godt, er fuldt på højde med vin. Kaffedrikeren oplever, at kaffen smager næsten lige så godt som den lugter - 1,2,3 intense sekun Undervejs har kaffen fortalt sin historie - hvor den har vokset - om jorden og behandlingen den har fået - fra jord til bord.

Den opmærksomme ”lytter” har sikkert ”hørt” meget, meget mere.

Smagsløgene, der fortæller om solbærbladene, eller ristet brød, om chokolade eller blomsterhonningen

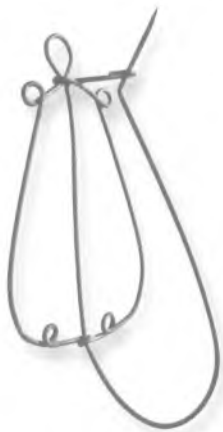
eller noget helt femte. Kaffer er jo forskellige.

Men man skal lytte for at høre. Måske skal man på skolebænken igen - denne gang for at lære, hvordan man skelner kaffens forskellige udtryk.

Spørge Jørgen:

Om dimsens kan siges flg.:

Den er lavet af et helt stykke rundt metaltråd og i bukket tilstand måler den: bredde 7 cm højde 15 cm

Har du fornærmet en Husmor?

Hvis man siger til en Husmoder, at hun ikke forstaar at lave Kaffe eller The vil hun formodentlig blive fornærmet og naturligvis kan alle Husmødre lave Kaffe og The!

Men ikke nær alle kan lave en ekstragod Kop Kaffe eller The. Naturligvis spiller Kaffe/Thesorten en Rolle - men ikke nær den eneste.

Vi vælger, at koncentrere vor indsats omkring Kaffen.

Naar man laver Kaffe, er Hovedbetingelse for at faa god Kaffe ogsaa at Vandet skal spilkoge, men maa

ikke have staaet og kogt!

En god Kop Kaffe faar man, naar man bruger en theskefuld Bønner og ingen Tilsætning. Men de fleste fortrækker lidt Tilsætning for at faa kaffen mørkere.

Kaffen bliver udmærket, naar man sætter Bønner og Vand over i en Kasserolle, lader det lige koge og skænker Kaffen over i den opvarmede Kaffekande.

Nok saa bekvemt er det - som de fleste bruger - at komme Bønner i Kaffeposen og skænke det kogende Vand derpaa; men Resultatet bliver knapt saa godt.

Til slut et Par Ord om opvarmet Kaffe. Mange mener, at opvarmet Kaffe smager modbydeligt; men det behøver den aldeles ikke.

Kaffen varmes til Kogepunktet i en Kasserolle, hældes op i Kaffekanden, og der bør altid tilsættes lidt friske Bønner og friskt spilkogende Vand (forholdsvis mere Vand end Bønner), da det kan tage den "opvarmede" smag. (Uddrag af en avisartikel)

Ja, sådan er der så så meget - nye tider og nye skikke - hvem vil drikke opvarmet kaffe i dag.

Kaffeopskriften:

Kosakblod til 2 kopper:
1/8 liter kaffe og 1/8 liter rødvin
8 cl vodka
5 tsk sukker

Den tillavede kaffe, rødvin og vodka blandes med sukker i en gryde. Det hele varmes op til kogepunktet MEN må ikke koge. Serveres skoldhed i kopper.

Skål og godt nytår!

Reklame og dens virkning:

Vi er ganske sikker på Edv. Petersen også var forud for sin tid mht. reklamer og virkningen her af - skønt de helt sikker ikke havde adgang til div. analyser af reklamepåvirkningen og hvordan man skulle målrette en kampagne. Når man nu var ejer af et hus med en så stor facade kunne man jo lige så godt udnytte denne til at fortælle; "her bor jeg og jeg sælger disse varer".

Man må jo sige, det har virket efter hensigten. Facadebemalingen har helt sikkert trukket kunder til fra nær og fjern. Ingen var i tvivl om hvor huset lå, det var synligt på langt hold.

Edv. Petersen var også en praktisk mand - tror vi. Hvorfor bruge annoncekroner dagligt / ugentligt i de trykte medier - de blev alligevel smidt væk / brugt efter læsning til andre formål og fremfor alt, måske var det ikke helt så almindeligt, at kunne læse på trods af tvungen skolegang.

Vi tror, at Edv. Petersen én gang for alle besluttede, at hans hus skulle være en stor reklamesøjle og være kendt for den bedste kaffe. Og hat-

ten af - man må jo sige, strategien virkede.

Det er ganske få annoncer, vi har fundet i de gamle aviser og vi har læst rigtig mange! Ved få særtilfælde har vi fundet en enlig annonce.

Ellers tror vi firmaets strategi har været, at skaffe engroskunder - i by og på land - tilbyde at sætte kaffekvænen op, lave et facadeskilt - og så ellers lade den enkelte købmand stå for reklamen. Vi skal også lige have in mente - overskudsdelingen! Jo bedre salg gennem året - jo større julebonus blev der udløst.

Reklamens historie - de tidligste reklamer

Den allerførste form for reklame kan dateres helt tilbage til 1640, hvor lokale håndværksmestre i København satte skilte op ved deres værksteder til skue for kunder og andre forbi passerende. Disse skilte var, set med nutidens øjne, kunstfærdigt udsmykket, så de tiltrak kundernes opmærksomhed.

Den først danske annonce, man kender til, blev indrykket i Kiöbenhavns Post-Rytter no. 10 den 4. februar 1746.

På dette tidspunkt var Danmark et feudalsamfund, og de første annoncer har været rettet mod det mere velhavende borgerskab og en lærd embedsstand, som arbejdede under enevældens administration.

På trods af reklamen kom til at præge bybilledet og de fleste havde vænnet sig til at se reklamer, kunne man støde på en stærk kritisk holdning i Nordisk Konversationsleksikon 1898:

”Reklame er opsigtsvækkende Bekendtgørelser især fra Handlende om deres Varers udmærkede Kvalitet og overordentlige Billighed. Den overhaandtagende Reklame i den nyere Tid gaar til de absurdeste Yderligheder, som ved Udbredelse af Plakater, der paanødes Publikum, når det færdes i Gaderne, ved udklædning af Bybude eller drenge på opsigtsvækkende og naragtige Måde, ved Bemaling af enhver fri Husgavl i Byen og paa Landet osv.”

I København og Århus, hvor reklamen havde sin højborg i slutningen af 1800-tallet, var det endnu ikke så udbredt.

I visse kredse mente man ligefrem, at disse lovprisninger af varer og deres evner var direkte til skade for befolkningen, da man påstod, at det var moralsk usømmeligt.

Måske er det fra København Edv. Petersen har fået ideen til bemaling af hans hus - hvem ved - han må jo af og til have været i hovedstaden med kaffeærender.

Malermester Undén har stået for bemaling af huset. De gamle maler-tekniske færdigheder kender vi ikke nok til - men vi kan ud fra skabe-

loner se, at man også dengang har været i stand til at tænke i 3D - trukket skrifterne.

Vha. en punsel eller en knappenål har man perforeret pergamentpapiret og ”kalkeret” bogstaverne over på facaden ved at duppe hullerne med farvepulver, således at der blev en markering på facaden, så er bogstaverne trukket fuldt op.

Der efter var det blot at male bogstaverne op.

Ejerskifte

Anno 1712, den 20. april var der kaldt til skifte på adressen Sct. Annagade 23, thi Christian Jørgensen Troels og hans hustru Anna Margrete Pedersdatter Eyehuus var afgået ved døden.

På skiftets forvaltere og egne vegne borgmester Baltzar Barber, Jens Madsen, Raadmand Leigel og på byskriverens vegne Abraham Hyll, der skulle registrere og vurdere efter foranførte forretning efter de sallige folk, som for nogen tid siden ved døden er afgangne og det til gældens og begravelsens betaling medens resten skal fordeles imellem de sallige folks arvinger: på mandens side; 1 broder, 1 søster samt den afdøde hustrus egne børn - 2 stk.

Der blev vurderet, talt op og regnet sammen - hvert lokale for sig.

Ialt 227 ting fandt nåde for registranten og disse beløb sig til:

Sammentælling af de enkelte rum:

stuen: 1 rd 6 m 0 sk
 værelse: 7 rd 15 m 60 sk
 sovekammer: 10 rd 12 m 111 sk
 1. salen: 83 rd 110 m 253 sk
 køkken: 1 rd 9 m 24 sk
 gården: 4 rd 4 m 8 sk
 på loftet: 8 rd 31 m 94 sk
 det inderste loft: 1 rd 7 m 20 sk
 køkkenkammer: 1 rd 3 m 26 sk
 det øverste loft: 7 rd 8 m 88 sk
 maltkammeret: 12 rd 2 m 0 sk
 stalden: 2 køer
 desuden brænde og tørv, som skal vurderes senere.
 4 pletter brændevin og 2 tdr. halv-surt øl ialt 3 rd og 4 m
Ialt: 138 rd 208 m 684 sk

1 rd (rigsdaler) = 6 m (mark) =
 96 sk (skilling)

Hvis vi forsøgsvis skal omregne disse tal til noget brugbart, så vil de svare til ca. 275 kr., hvilket ikke lyder af så meget - men den gang på Frederiks den IV's tid kunne man købe 2 pund hvedebrød eller 2 flasker øl eller 1 citron for en såkaldt 8-skilling svarende til 16 øre.

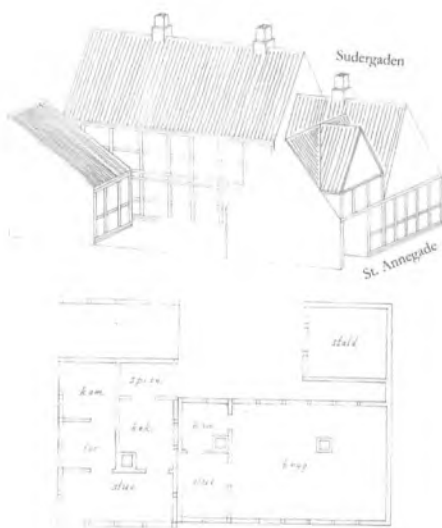
En ko kostede ca. 10 rd, hvilket svarede til 60 mark som svarer til 15 kr. En god hest kostede 20-25 rd ca. 80-100 kr., hvilket beløb en karl på landet fik i årsløn. En pige fik det halve!

Næste gang vi har fundet noget om huset er 2 år senere, da arvingen Appolone efter 2 års bud og

overbud endelig får lov til at købe huset den 12.4.1714 til en sum af 180 rd.

Huset handles igen 14.2.1724 denne gang til en pris af 150 rd og 8 sk

Brandtaksationen fortæller at den 17.3.1736 handles huset for 200 rd og prisen var opdelt på de enkelte huse i hhv. Skt. Annægade 1 hus, Sudergade 2 huse og 1 baghus.

Rekonstruktion 1724. Ingen større forandringer - et baghus er opført

Foto:

Dette er den oprindelige pergamentskabelon, som har været brugt til den facadebemaling, der ses på forsiden af bladet.

Næste nummer:

1. kvartal 2010

Kommende aktiviteter:

Generalforsamlingen - den første i foreningens historie men nærmere om tid og sted i næste nummer.

Tidligere numre:

Bestyrelsen er blevet forespurgt om man stadig kan få de første numre af bladet. Det kan man godt - de koster kr. 25 pr. nummer. Beløbet indbetales sammen med bestillingen og bladene bliver efterfølgende sendt.

Kontingentsatser:

Alm. medlemskab kr. 150

Pensionist kr. 75

Erhverv kr. 1500

Fornyet medlemskort fremsendes sammen med medlemsbladet efter betaling er registreret. Vi er så småt ved at skal have fornyelser af medlemskaber i hus og det tegner godt for vores lille forening. Medlemmerne er stadig interesserede i vores virke og skriverier. TAK for det.

Kontakt:

Vi kan nås på følgende vis:

Post

Butiksmuseet

Sct. Anna Gade 23

DK - 3000 Helsingør

Tlf.: 40 53 30 50 / 29 86 13 85

Mail.: ep@butiksmuseet.dk

Bladinformationer:

Oplag:

Udgives 4 gange årligt
til medlemmer i
Støtteforeningen
til Butiksmuseet

Redaktion:

Gustav og Kirsten

Journalistik:

Gustav og Kirsten

Trykt af:

Støtteforeningen
til Butiksmuseet
Sct. Anna Gade 23
3000 Helsingør

Tlf. 40 53 30 50

ep@butiksmuseet.dk

Edv. Petersen

Omslag:

Forsiden: Hoveddøren med de fine udskæringer, det smukke gamle glas med spændende lysindfald. Ikke mindst et udsnit af de originale reklametekster på facaden.

Bagsiden: "Manden bag / bagmanden" - fundet i malermester Undens gemmer sammen med skabeloner, der viser at han har været maleren, der har malet skrifter og butiksrklamer hos Edv. Petersen